

VABARIIGI VALITSUS
MÄÄRUS

Vabariigi Valitsuse 23. septembri 2016. a määruse nr 106 „Riigikaitseobjekti kaitse kord“ muutmise

Määrus kehtestatakse riigikaitseseaduse § 87 lõike 1 alusel.

§ 1. Vabariigi Valitsuse 23. septembri 2016. a määruses nr 106 „Riigikaitseobjekti kaitse kord“ tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 1 täiendatakse punktiga 5¹ järgmises sõnastuses:

„5¹) isikuandmete töötlemise nõuded riigikaitseobjekti kaitseabinõude kohaldamisel;“;

2) määrust täiendatakse §-ga 7¹ järgmises sõnastuses:

„§ 7¹. Isikuandmete töötlemine riigikaitseobjekti kaitseabinõude kohaldamisel

(1) Riigikaitseobjekti valdaja võib töödelda käesolevas määruses sätestatud riigikaitseobjekti füüsilise kaitse miinimummeetmete ja muude kaitseabinõude kohaldamiseks riigikaitseobjekti külastava või teenindava isiku tuvastamise või isikusamasuse kontrollimise ja külastamise kohta järgmisi andmeid:

- 1) ees- ja perekonnanimi;
- 2) isikukood, selle puudumisel sünniaeg;
- 3) isikut tõendava dokumendi number ja kehtivusaeg;
- 4) isiku kasutatava sõiduki registreerimisnumber, kui isik sisenes riigikaitseobjektile sõidukiga;
- 5) saabumise ja lahkumise kuupäev ja kellaeg.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 kindlaks määratud andmete säilitamise tähtaeg kinnitatakse riigikaitseobjekti turvaplaanis. Tähtaja kinnitamisel arvestatakse, et:

- 1) A-kategooria objekti valdaja säilitab andmeid vähemalt kolm kuud, kuid mitte kauem kui 12 kuud nende tekkimisest arvates;
- 2) B- või C-kategooria objekti valdaja säilitab andmeid vähemalt üks kuu, kuid mitte kauem kui kuus kuud nende tekkimisest arvates;
- 3) D- või E-kategooria objekti valdaja säilitab andmeid vähemalt kolm kuud, kuid mitte kauem kui 24 kuud nende tekkimisest arvates;

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

- 4) F-kategooria objekti valdaja säilitab andmeid vähemalt kaks kuud, kuid mitte kauem kui 12 kuud nende tekkimisest arvates.

(3) Säilitatud andmetele on juurdepääs ja neid võib töödelda:

- 1) riigikaitseobjekti valdaja või tema volitatud isik käesoleva määruse alusel riigikaitseobjekti kaitse korraldamiseks;
- 2) Politsei- ja Piirivalveamet ning Kaitsepolitseiamet käesolevas määruses ette nähtud ülesannete täitmiseks ja süütegude menetlemiseks;
- 3) julgeolekuasutus julgeolekuasutuste seaduses sätestatud alusel riigi julgeoleku tagamiseks;
- 4) riiklikku ja haldusjärelevalvet teostav asutus seaduses sätestatud alusel.

(4) Andmete säilitamistähtaja möödumisel on riigikaitseobjekti valdaja kohustatud andmed kustutama.

(5) Kui riigikaitseobjektile rakendatakse politsei valvet, kohaldatakse käesolevas paragrahvis määratud andmete töötlemise nõudeid niivõrd, kui võrd politsei ja piirivalve seaduses või selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määruses ei ole sätestatud teisiti.“.

§ 2. Määruse jõustumine

Määrus jõustub ...

Jüri Ratas
peaminister

Andres Anvelt
siseminister

Heiki Loot
riigisekretär

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 23. septembri 2016. a määruse nr 106 „Riigikaitseobjekti kaitse kord“ muutmine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu eesmärk on kehtestada riigikaitseobjekti kaitseabinõude kohaldamiseks vajalikud isikuandmete töötlemise nõuded. Kuna Vabariigi Valitsuse 23. septembri 2016. a määrus nr 106 „Riigikaitseobjekti kaitse kord“ paneb riigikaitseobjekti valdajale muu hulgas kohustuse teatud juhtudel registreerida riigikaitseobjekti külastavad isikud, on vajalik praegusest täpsemini määrusega ette näha nimetatud isikute isikuandmete kogumise ja säilitamise nõuded. Nende nõuete kehtestamiseks on isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduses antud Vabariigi Valitsusele ka volitusnorm, seega on määruse muudatused tehtud selle seaduse rakendamiseks.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi sisejulgeolekupoliitika osakond (jupo@siseministeerium.ee, tel 612 5056). *Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud* Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Airi Kapanen (Airi.Kapanen@siseministeerium.ee, tel 612 5241).

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 23. septembri 2016. a määrust nr 106 „Riigikaitseobjekti kaitse kord“ redaktsioonis RT I, 27.09.2016, 5. Eelnõu on seotud Riigikogu menetluses oleva isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõuga (650 SE), millega antakse volitusnorm kõnesolevate muudatuste kehtestamiseks¹.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 1 punkti 1 kohaselt täiendatakse määruse reguleerimisala sätet. Muudatus on tehniline ja sellega viiakse määruse reguleerimisala säte vastavusse riigikaitse seaduse (edaspidi *RiKS*) § 87 lõike 2 punktiga 5¹. Volitusnormi kohaselt sätestatakse riigikaitseobjekti kaitse korras ka isikuandmete töötlemise nõuded riigikaitseobjekti kaitseabinõude kohaldamisel.

Eelnõu § 1 punkti 2 kohaselt täiendatakse määrust §-ga 7¹, millega määratakse detailsemad nõuded riigikaitseobjekti külastava või seda teenindava isiku isikuandmete ja muude (külastamisega seotud) andmete töötlemiseks.

Selles paragrahvis kehtestatud andmete töötlemise nõuded kohalduvad nendele asutustele ja juriidilistele isikutele, kes on Vabariigi Valitsuse 6. aprilli 2017. a korralduses nr 96 „Alaliste riigikaitseobjektide määramine“ loetletud riigikaitseobjektide valdajad ning üksnes juhul, kui vastava kategooria (A–F) riigikaitseobjekti kinnitatud turvaplaani kohaselt on objekti füüsilise

¹ Vt isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu (650 SE) § 94 p 4. Kättesaadav aadressil <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/96c37d10-383c-40ad-87be-a8583008b994/Isikuandmete%20kaitse%20seaduse%20rakendamise%20seadus>.

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

kaitse meetmena kohustuslik registreerida objekti teenindavate või seda külastavate isikute ja nende sõidukite riigikaitseobjektile sisenemine ja sealt väljumine.

RiKS-i § 83 lõike 1 mõistes võib riigikaitseobjektiks olla maa-ala, ehitis või seade. Seega tuleb määruse tähenduses „riigikaitseobjekti külastamise või selle teenindamise“ all mõista:

- a. riigikaitseobjektile (maa-alale, ehitisse, hoonesse, ruumi) sisenemist ja seal viibimist;
- b. füüsilise juurdepääsu võimaldamist sellisele riigikaitseobjektile, milleks on konkreetne seade. Nt võib maa-alal, ehitises või ka ruumis, mis pole otstarbekuse kaalutlusel tervikuna riigikaitseobjektiks määratud, selline (riigikaitseobjektiks määratud) seade paikneda.

Eelnõus määratud isikuandmete töötlemise nõudeid kohaldatakse ainult nende andmesubjektide isikuandmete töötlemisele, kelle viibimine riigikaitseobjektile ei ole seotud riigikaitseobjekti igapäevatööga ja/või objekti valdaja põhiülesande täitmisega. Teisisõnu, määruse § 7¹ kohaldamisalasse ei kuulu andmesubjektidena riigikaitseobjekti töötajad ja/või ametnikud, kelle töökoht asub riigikaitseobjektile. Töö- või teenistusülesannete täitmise tõttu riigikaitseobjektile saabumist ja lahkumist ning sellega seotud andmetöötlust kõnesoleva sättega ei reguleerita. Kui riigikaitseobjektile rakendatakse ka töötajate ja/või ametnike tööle saabumise ja töölt lahkumise registreerimist, kuulub sellekohane isikuandmete töötlemine teenistus- ja töölepinguliste suhete valdkonda ning sellele kohaldub andmekaitse üldregulatsioon (isikuandmete kaitse üldmäärus, töölepinguseadus, sisemised töökorraldusaktid).

Riigikaitseobjekti teenindavate isikutena võib määruse tähenduses mõista kõiki selliseid teenusepakkujaid, kes tagavad lepingu alusel ka teatava regulaarsusega riigikaitseobjekti igapäevase toimimise (nt heakorrateenused, toitlustus jms), kuid ei ole riigikaitseobjekti valdajaga otseses töö- või teenistussuhtes töölepinguseaduse ja/või avaliku teenistuse seaduse mõistes. Nii objekti teenindavate kui ka külastavate isikute (andmesubjektide) kindlaksmääramine sõltub sellest, milline on riigikaitseobjekti turvaplaanis määratud hoone osa, ala, ruum vms, millele juurdepääs tuleb registreerida. Näiteks võib riigikaitseobjektiks olla määratud kogu ehitis või maa-ala, mille koosseisu kuulub ka avalik ruum või selline ala, millele on kas objekti funktsioonist, valdaja ülesannetest või muul sellisel põhjusel ligipääs igal ajal (nt avalikud ootesaalid). Kui riigikaitseobjekti turvaplaanis ei ole määratud teisiti, ei kohaldata kõnesolevas paragrahvis sätestatud külaliste registreerimise nõuet riigikaitseobjekti avalikul alal viibivatele isikutele. Sätte kohaldamisalasse kuuluvate andmesubjektide ring selgub seega suuresti konkreetse objekti riskianalüüsist ja sellel põhinevast objekti turvaplaanist.

Paragrahvi 7¹ lõike 1 punktides 1–5 määratakse isikuandmed, mis külastuse registreerimisel kogutakse ja kindlaksmääratud tähtajani säilitatakse. Isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood (selle puudumisel sünniaeg), isikut tõendava dokumendi number ja kehtivusaeg on vajalikud, et tuvastada riigikaitseobjekti külastav isik ja kontrollida isikusamasust. Samamoodi külastajate registreerimisega tuleneb nõue registreerida riigikaitseobjektile sisenevad sõidukid samuti konkreetse objekti turvaplaanist. Kui see on füüsilise kaitse meetmena objekti turvaplaani kohaselt vajalik, peab riigikaitseobjekti valdaja registreerima lisaks külalisele ka tema kasutatava sõiduki registreerimisnumbri. Külastuse kohta säilitatakse riigikaitseobjektile saabumise ja sealt lahkumise aeg (kuupäev ja kellaaeg).

Paragrahvi 7¹ lõikes 1 ette nähtud isikuandmete loetelu on ammendav, seega ei või riigikaitseobjekti valdaja siinse määruse alusel ja selle täitmiseks muid isikuandmeid riigikaitseobjekti külastajatelt koguda. Seda sätet ei kohaldata riigikaitseobjektile

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

jälgimisseadmestiku (videovalve) kasutamise ega sellega seonduva andmetöötluse tulemuse (salvestiste) säilitamise kohta. Määruse alusel kasutatakse objektidel jälgimisseadmestikku, et tuvastada füüsiline rünnak või selle oht ning kaitsta objektidel viibivaid isikuid ja vara. Salvestisi säilitatakse isikustamata kujul määruse lisades 6–9 ette nähtud nõuete kohaselt ning üksnes juhul, kui jälgimisseadmete kasutamine on ka füüsilise kaitse miinimummeetmena objekti turvaplaanis kinnitatud.

Paragrahvi 7¹ lõike 2 kohaselt määratakse iga kategooria objektile isikuandmete säilitamise tähtaeg. Ühesugust isikuandmete säilitamise tähtaega, mis kohalduks kõikide kategooriate objektidele, ei ole võimalik määrata kategooriate erisuste tõttu. Samuti arvestati eelnõu koostamisel, et ka ühe ja sama kategooria riigikaitseobjektide eripärade tõttu ei ole otstarbekas ja proportsionaalne määrata ühte isikuandmete säilitamise tähtaega kõikidele sama kategooria objektidele. Eelnõu koostajad on seisukohal, et nii andmesubjekti põhiõiguste kui ka riigikaitseobjekti valdaja kohustuste vaates on vajalik määrata andmete säilitamistähtaeg konkreetse riigikaitseobjekti turvaplaanis, kuid arvestusega, et õigusaktiga on ette nähtud ajaline piir, millest vähem ega kauem konkreetse kategooria objekti küllastaja isikuandmeid säilitada ei ole lubatud. Sellest lähtudes peab riigikaitseobjekti valdaja isikuandmete säilitamistähtaja hindamisel ja selle kinnitamisel turvaplaanis arvestama, et:

- 1) A-kategooria objekti valdaja säilitab andmeid vähemalt kolm kuud, kuid mitte kauem kui 12 kuud nende tekkimisest arvates;
- 2) B- või C-kategooria objekti valdaja säilitab andmeid vähemalt üks kuu, kuid mitte kauem kui kuus kuud nende tekkimisest arvates;
- 3) D- või E-kategooria objekti valdaja säilitab andmeid vähemalt kolm kuud, kuid mitte kauem kui 24 kuud nende tekkimisest arvates;
- 4) F-kategooria objekti valdaja säilitab andmeid vähemalt kaks kuud, kuid mitte kauem kui 12 kuud nende tekkimisest arvates.

Paragrahvi 7¹ lõike 3 kohaselt määratakse nende asutuste ja isikute loetelu, kellel on õigus selleks, et täita oma seadusest tulenevaid ülesandeid, tutvuda säilitatud isikuandmetega ja neid töödelda siinses paragrahvis nimetatud eesmärgil.

Paragrahvi 7¹ lõike 4 kohaselt on andmete säilitamistähtaja möödumisel riigikaitseobjekti valdaja kohustatud andmed kustutama. See tähendab, et tähtaja möödumisel ei tehta isikuandmetega muid toiminguid, nagu arhiveerimine, pseudonüümimine vms, ja andmed kustutatakse jäädavalt.

Paragrahvi 7¹ lõike 5 kohaselt sätestatakse eelnõuga samamoodi määruse § 20 lõikega 3 ja § 22 lõikega 4, et politsei valve rakendamisel (PPA poolt sissepääsurežiimi tagamine objektidel) **kohaldatakse selle objekti küllastajate** registreerimisele ja nende andmete töötlemisele politsei ja piirivalve seaduse ning selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud politsei valve eriregulatsiooni.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusele. Eelnõu välja töötamine on tingitud 25. mail 2018 rakendunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamisest (edaspidi *EL-i isikuandmete kaitse üldmäärus*) (ELT L 119, 04.05.2016, lk 1–88).

4. Määruse mõjud

Lisatakse mõjude kirjeldus.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Alalised riigikaitseobjektid määrati Vabariigi Valitsuse 6. aprilli 2017. a korraldusega nr 96 (RT III, 07.04.2017, 2). Riigikaitseobjekti valdajatel on määruse § 27 lõikega 1 pandud kohustus viia objekt vastavusse selle kategooriale (A–F) kehtestatud miinimumnõuetega 18 kuu jooksul objekti alaliseks riigikaitseobjektiks määramisest arvates. Eelnõu rakendamisega kaasnevad kulud on objektipõhised ning sõltuvad sealhulgas sellest, kuidas on juba praeguseks riigikaitseobjektidel lahendatud (mh tehniliselt) külaliste registreerimise kohustus (andmete kogumine, säilitamine, kustutamine). Riigikaitseobjekti valdajal võib lisakulusid kaasneda eelkõige seoses tehnoloogiliste lahenduste loomisega, et andmeid säilitada ja need õigel ajal kustutada. Riigieelarvest selleks lisaraha ette nähtud ei ole ja kulude katmiseks tuleb raha leida sisemiste ümberkorralduste arvelt.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Kaitseministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Rahandusministeeriumile ja Justiitsministeeriumile. Eelnõu ettevalmistamise käigus palus Siseministeerium arvamust ka Vabariigi Valitsuse 6. aprilli 2017. a korralduses nr 96 „Alaliste riigikaitseobjektide määramine“ nimetatud riigikaitseobjektide valdajalt.